

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ІКТ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

13.00.08 “Теория и методика профессионального образования” / Н.В. Попова. – Санкт-Петербург, 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://do.gendocs.ru/docs/index-283604.html>

13. Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://library.nulau.edu.ua/interprint-am?kw=interprint-am&kw=56&nid=151>

14. Програма навчальної дисципліни “Іноземна мова за професійним спрямуванням (англійська мова)” для студентів факультету підготовки юристів для МЗС України (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство” / [уклад.: І.П. Липко, С.М. Романюк, М.О.Зайцева]. – Х.: Нац.

університет “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”, 2012. – 10 с. 14.

15. Програма навчальної дисципліни “Іноземна мова (англійська мова)” для студентів факультету підготовки юристів для МЗС України (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство” / [уклад.: І.П. Липко, С.М. Романюк, М.О. Зайцева]. – Х.: Нац. університет “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”, 2012. – 12 с. 15.

16. González M. U. de, Vyushkina E. G. International Cooperation in Designing Effective Methods to Prepare Non-native EFL Teachers for Training and Assessing Legal English Skills www.law.georgetown.edu/cle/.../08FINALUrdanetadeGonzalez1.pdf

Стаття надійшла до редакції 17.01.2014

УДК 372.8:81'25

Олена Мацюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри перекладу Хмельницького національного університету

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ІКТ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

У статті розглядаються особливості формування у студентів мотивації навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Визначено основні напрями формування потреб і мотивів навчання майбутніх перекладачів з використанням ІКТ.

Ключові слова: позитивна мотивація, інформаційно-комунікаційні технології, професійна компетентність перекладача.

Літ. 10.

Олена Мацюк, кандидат педагогических наук, доцент кафедры перевода Хмельницкого национального университета

ФОРМИРОВАНИЕ ПОЗИТИВНОЙ МОТИВАЦИИ ОБУЧЕНИЯ СРЕДСТВАМИ ИКТ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ

В статье рассматриваются особенности формирования у студентов мотивации обучения средствами ИКТ. Определены основные направления формирования потребностей и мотивов обучения будущих переводчиков с использованием ИКТ.

Ключевые слова: позитивная мотивация, информационно-коммуникационные технологии, профессиональная компетентность переводчика.

Olena Matsyuk, Ph.D. (Pedagogic), Docent of Translation Department Khmelnytsky National University

FORMATION OF POSITIVE MOTIVATION TRAINING BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES DURING PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TRANSLATORS

The article analyzes the aspects of developing students' training motivation by means of information and communication technologies. The main ways of formation of demands and training motives of future translators with information and communication technologies application have been denoted.

Keywords: positive motivation, information and communication technologies, translator's professional competence.

Постановка проблеми. Вмотивована навчальна діяльність є важливою умовою формування майбутньої

професійної діяльності, оскільки сукупність потреб і мотивів, а також цілеспрямованість діяльності студента визначає смисл його навчально-

пізнавальної діяльності. Зазначена проблема не перестає цікавити теоретиків та практиків у галузі професійної підготовки фахівців в умовах інформаційного суспільства, з огляду на стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та активне їх застосування у навчальний процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-педагогічних джерел і проведене дослідження стану вивчення цієї проблеми, а також вивчення досвіду використання інформаційно-комунікаційних технологій, як потужного мотиваційного засобу, під час вивчення різних дисциплін у навчальних закладах України свідчить про те, що проводяться активні розвідки у цьому напрямку. Чисельні наукові праці Л. Виготського, Р. Гуревича, А. Єршова, С. Занюка, Є. Ільїна, О. Леонтєва, Ю. Машбиця, Е. Полат, С. Рубінштейна, Т. Сергєєвої, В. Шолохович та ін. спрямовані на вирішення найгостріших теоретичних і методологічних проблем мотивації учіння – вдосконалення пізнавальної діяльності та підвищення пізнавальної мотивації студентів з урахуванням їх психофізіологічних, вікових і особистісних особливостей.

Мета статті – визначити основні напрями формування потреб і мотивів навчання майбутніх перекладачів з використанням ІКТ під час їх професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Одна з найгостріших теоретичних і методологічних проблем мотивації учіння – формування пізнавальних потреб студентів. Ю. Трофімов зазначає, що в основі будь-якої дії лежить потреба. Психологічно потреба виявляється як мотив, що може реалізуватися у низці психологічних змінних: інтересах, прагненнях, переконаннях та установках. Потреба – це нестаток суб'єкта в чомусь конкретному, а мотив – обґрунтування рішення задовольнити або не задовольнити зазначену потребу в даному об'єктивному й суб'єктивному середовищі [9]. У роботах вищезазначених науковців мотив визначається як внутрішній стимул до дії, усвідомлена спонука до певного виду дій.

Ю. Трофімов переконаний, що “мотивом може стати тільки усвідомлена потреба й тільки в тому разі, якщо задоволення цієї конкретної потреби, багаторазово проходячи через етап мотивації, безпосередньо переходить у дію” [9, 389].

У сучасній психології значна увага приділяється вивченню мотивів за принципом їхньої взаємодії. Науковці [2; 5; 6; 10] зазначають, що розвиток внутрішніх мотивів відбувається шляхом переходу зовнішніх мотивів у внутрішні,

але неможливо обмежитися “лише формуванням пізнавальних інтересів та професійної спрямованості, а поряд з цим повинні активно розвивати соціально значущі мотиви – обов'язку, відповідальності, взаємодопомоги та ін.” [2, 94], оскільки вони позитивно впливають на особистість. Діяльність і поведінка людини є полімотивованою: одні мотиви є провідними, інші – другорядними; мотиви можуть підсилювати або послаблювати один одного, вступати в протиріччя і т. ін. [4, 89].

П. Якобсон запропонував свою класифікацію мотивів навчальної діяльності, на наш погляд, найбільш чітку. Перший вид мотивів – це “негативні”, які спонукають студента відвідувати навчальний заклад заради отримання диплома про вищу освіту (саме диплома, а не освіти), уникнення докорів з боку батьків, погроз, доган з боку адміністрації. Такі мотиви не спрямовані на навчання і не пов'язані з потребою отримання знань чи підвищення власного престижу. Мотиви другого виду, соціальні, формують у студента почуття обов'язку, яке спонукає його отримати освіту і стати повноцінним громадянином, корисним для своєї країни та родини. Це можуть бути і вузькоособистісні інтереси або особистісно-престижні: особисте благополуччя, кар'єра. Ці мотиви, якщо вони є стійкими, П. Якобсон вважає позитивними, тому що спрямовують студента на навчання, на успіх, додають терпіння, наполегливості та сил долати труднощі і дозволяють досягнути значних результатів. Саме мотиви третього виду, навчальні, безпосередньо пов'язані з навчальним процесом. Студент відчуває потребу в знаннях, бажання дізнатися щось нове, отримує насолоду від збагачення своїх знань. Мотивація навчання відзначається стійким пізнавальним інтересом [10].

Соціальні умови життя, переконаний С. Ільїн, значно впливають на мотиви вибору професії, вступу до вищого навчального закладу, навчання. Вибір професії – досить складний та тривалий мотиваційний процес [5, 270]. Але від мотивів вибору професії значною мірою залежать мотиви навчальної діяльності студентів, можна сказати, що вони знаходяться у тісному взаємозв'язку. Проаналізувавши мотиви вибору професії Є. Ільїна, нами був складений опитувальник для виявлення основних мотивів вибору професії перекладача, які були поділені на три групи: професійні мотиви (усвідомлення великої суспільної значущості професії перекладача; патріотизм, бажання представляти країну на міжнародній арені тощо), соціальні та особистісно-престижні мотиви (спілкування з

іноземцями, подорожі тощо), негативні мотиви (“мода” на професію; перспективи виїзду закордон тощо). Скориставшись методикою виявлення мотивації навчальної діяльності студентів, запропонованої А. Реаном та В. Якуніним [5], ми склали опитувальник, до якого входило такі групи мотивів: навчальні (потреба в міцних та ґрунтовних знаннях, допитливість, бажання проникнути у суть речей тощо), соціальні та особистісно-престижні (необхідності отримати вищу освіту для особистого благополуччя, для власного престижу, щоб бути кращим тощо), негативні (навчання заради диплома про вищу освіту, бажання уникнути докорів батьків, доган з боку адміністрації тощо). Основна мета опитувальника полягала у виявленні мотивів навчальної діяльності студентів майбутніх перекладачів. Опитування студентів за двома опитувальниками проводилося на всіх курсах. Результати показали, що на всіх курсах (за першим опитувальником) професійні мотиви зайняли перше місце. Хоч на старших курсах стала помітна тенденція зміщення від професійних мотивів до особистісно-престижних. Перевага мотивів перших двох груп свідчила про адекватний, свідомий вибір професії та задоволення нею.

Опрацювання результатів за другим опитувальником показало, що основними мотивами навчальної діяльності є професійні, соціальні та особистісно-престижні. Але на різних курсах роль домінуючих мотивів змінюється. На 1 курсі навчальні мотиви займають перше місце, друге місце – особистісно-престижні, що зумовлено зміною статусу “учень – студент”, третє – професійні мотиви. На 2 курсі навчальні мотиви займають перше місце, друге місце – професійні, третє – особистісно-престижні мотиви. Такі зміни мотивів пояснюються тим, що на другому курсі з’являються дисципліни професійного циклу і студенти усвідомлюють значущість перекладацьких дисциплін та отримання професійних знань для їх становлення як фахівця. На 3 та 4 курсах: перше місце займають професійні мотиви, друге місце – особистісно-престижні, третє – навчальні. На старших курсах, після проходження педагогічної та перекладацьких практик, отримавши певний професійний досвід, студенти спрямовують свій інтерес на професію, переймаються майбутнім працевлаштуванням, оцінюють свої знання з позицій сучасних вимог до фахівця з перекладу, через що домінують професійні та особистісно-престижні мотиви.

Проаналізувавши результати двох опитувальників,

ми помітили, що студенти, у яких переважали професійні, соціальні та особистісно-престижні мотиви вибору професії, відзначались стійким інтересом до навчання, бажанням отримати міцні знання для успішного провадження професійної діяльності та кар’єрного росту. Студенти, у яких домінували особистісно-престижні мотиви вибору професії перекладача, були позитивно налаштовані на навчальну діяльність, але без яскраво вираженої мотивації на отримання знань. Негативні мотиви за двома опитувальниками були характерні для слабких студентів.

Отже, можна зробити висновок, що від мотивів вибору професії залежить успішність навчальної діяльності для реалізації особистості як фахівця. Тому необхідно позитивно налаштовувати студентів на пізнавальну діяльність через професійні мотиви і навпаки.

Інформаційне суспільство висуває нові вимоги до професійних якостей перекладача: сьогодення вимагає не лише знань мови оригіналу та цільової мови, володіння глибокими фаховими знаннями, а також навичок користування відповідним програмним забезпеченням, сучасною оргтехнікою. На сучасному етапі технологічна підготовка фахівців складається з багатьох компонентів, одним із яких є оволодіння основами ІКТ та вміння використовувати їх у професійній діяльності. Сучасна концепція вищої професійної освіти передбачає формування у студентів готовності до здійснення професійної діяльності в умовах інформатизації освіти [3].

З огляду на це ми провели опитування для виявлення мотивів (мотиви на отримання знань з ІКТ та використання їх у професійній діяльності; соціальні мотиви та особистісно-престижні; негативні мотиви) використання ІКТ у професійній діяльності перекладача та провели порівняльний аналіз результатів опитувальників. Перевага професійних мотивів вказує на стійкий інтерес студентів до ІКТ, усвідомлення цінності інформаційних технологій для професії перекладача та бажання використовувати їх у майбутній професійній діяльності. Перевага мотивів другої групи свідчить про усвідомлення недоліків роботи з ІКТ, спостерігається бажання досягти вищого професіоналізму. Студенти, яким характерні мотиви другої групи, при правильній організації навчального процесу з інформаційно-комунікаційними технологіями та забезпеченні успіху на початковому етапі їх використання можуть досягти значних результатів, що дозволить сформувати стійкий інтерес до застосування ІКТ у процесі навчання та у подальшій професійній діяльності. Слабким

студентам були характерні не лише негативні мотиви вибору професії та навчальної діяльності, а також мотиви використання ІКТ у навчальній та подальшій професійній діяльності. Вибір мотивів третьої групи вказує на низький епізодичний інтерес до ІКТ, бо студент не вважає за потрібне використовувати їх у професійній діяльності. Але слід зазначити, що негативними мотивами слабкі студенти керувалися лише з позиції застосування ІКТ у навчальній та щодо майбутньої професійної діяльності, хоч активно користувалися інформаційно-комунікаційними технологіями не з навчальною метою. Таким чином, проаналізувавши результати опитувальників, можна стверджувати, що пізнавальні процеси невід'ємні від особистості та її мотиваційної сфери. Ми погоджуємось з думкою Є. Ільїна [5], який вважає, що всі ці мотиватори можуть знаходитись у різних співвідношеннях один з одним та по-різному впливати на навчання, тому повну картину про мотиви навчальної діяльності можна отримати, лише виявивши значущість для кожного студента всіх компонентів складної мотиваційної структури. Дослідник особливо наголошує на важливості знання мотиваційної структури навчальної діяльності для вивчення ефективності професійного навчання.

Орієнтуючись на напрацювання Р. Гуревича [3], Є. Ільїна [5], А. Маркової [6], Л. Морської [8] та ін., можемо стверджувати, що інноваційні методи (індивідуально-творчі проекти; репродуктивні та творчі вправи, що пропонуються у комп'ютерних програмах-тренажерах; комп'ютерне тестування; симуляції тощо), форми (інтегровані лекції, семінари-презентації, семінари-вікторини; ділові ігри, "круглі столи", брейн-ринги; заняття-екскурсії, заняття-подорожі; мультимедійні маршрути-екскурсії тощо) та засоби (Інтернет, електронна пошта, програми-перекладачі, програми-тренінги, е-енциклопедії та е-словники, медіа портали тощо) уможливають посилення мотивації учіння студентів, а отже, дозволять активізувати процес формування професійної компетентності майбутніх перекладачів та забезпечити ефективність цього процесу.

Враховуючи результати власних досліджень, пропонуємо розглянути такі конкретні методичні напрями формування потреб і мотивів навчання студентів майбутніх перекладачів з використанням ІКТ:

1. *Удосконалення змісту навчання.* Саме зміст є "...важливим джерелом активізації пізнавальних інтересів" [6]. З огляду на це були запропоновані програмні матеріали з вивчення

деяких курсів ("Практична фонетика англ. мови", "Практична граматики англ. мови"), розроблено комплекс завдань для самостійної роботи студентів, які були внесені у модульне середовище університету ("Практична фонетика англ. мови", "Практична граматики англ. мови", "Практика перекладу", "Лінгвокраїнознавство англословних країн"), внесено перелік електронних підручників, енциклопедій та довідників у робочі програми з дисциплін професійного спрямування.

2. *Організація навчальної діяльності з ІКТ.* На початковому етапі вивчення будь-якої теми необхідно сформулювати основну мету заняття, практичну значущість використання ІКТ для вирішення конкретного перекладацького завдання. Необхідно також продемонструвати традиційні способи виконання таких завдань та показати можливості і переваги використання ІКТ для подолання перекладацьких труднощів. Потрібно з'ясувати, що студентам потрібно знати та вміти у роботі з ІКТ, яких знань та умінь їм бракує для успішного вирішення перекладацьких завдань. На наступному етапі студенти знайомляться з теоретичним матеріалом та набувають основних алгоритмів здійснення перекладацьких операцій з допомогою ІКТ, правильність засвоєння яких додасть впевненості та бажання використовувати їх у майбутньому. Успішність виконання завдання на даному етапі, пізнання нового, задоволення від отриманих результатів роботи дозволить "закріпити" навчальну мотивацію, стимулювати пізнавальну активність та збуджувати пізнавальний інтерес до ІКТ. Використання програм-тренажерів допоможе краще закріпити матеріал та відпрацювати уміння застосування та перекладу граматичних конструкцій до автоматизму (TOEFL, English Platinum, English Gold та ін). На заняттях з курсу "Практична фонетика англійської мови" кожний студент створював "Папку особистих досягнень", куди заносилися аудіозаписи прочитаних діалогів на відпрацювання голосних та приголосних фонем. Використовувалися безкоштовні комп'ютерні програми-тренажери вимови English Pronunciation, How now brown cow, Mister Higgins, Learn to Speak English, Linguist. Програми дозволяють необмежену кількість спроб, забезпечують об'єктивність оцінювання та отримання бажаного результату [7].

Використання ІКТ забезпечує застосування таких методів як наочні, словесні, практичні, інтерактивні, дає змогу перевести репродуктивну активність студентів у продуктивну.

3. *Нетрадиційна форма організації занять* (заняття-конференція, заняття-екскурсія, переговори,

зустріч, круглий стіл, симуляційні тренінги) з залученням інформаційно-комунікаційних технологій забезпечить цікаве та емоційне викладення матеріалу, що також сприятиме створенню переконливої мотивації учіння.

Під час вивчення дисципліни “Лінгвокраїнознавство англомовних країн” програма Hello, America надає необхідну інформацію про країну, її географічне положення, визначні місця. Там же можна знайти відповіді на питання, котрі стосуються особливостей мови, етикету, жестів, концепції часу і т.д. Програма GoogleEarth та <http://www.tripadvisor.com/> дозволяє влаштувати віртуальні екскурсії містами Великої Британії та США, а під час самостійної роботи студент може “подорожувати” по всьому світу. Рекомендована програма дуже проста та легка у використанні, що дозволяє швидко змінювати місцезнаходження та переміщуватися у віртуальному просторі. Заключне заняття проводиться у вигляді вікторини (Що? Де? Коли?; Найрозумніший), на яких всі без виключення студенти є активними учасниками [7].

Опрацювання ілюстрованого матеріалу має неабияке значення у передачі культурологічної інформації, посилює мотивацію навчання і викликає щирий інтерес студентів майбутніх перекладачів.

Залучаючи студентів старших курсів в поетапну практичну діяльність, ми намагались найбільш повно розкрити такі цінності ІКТ для професії перекладача як невичерпна творча основа, широкі можливості професійного і особистісного росту, можливість подальшої самореалізації як перекладача.

4. Колективна (групова) форма діяльності. В деяких навчальних ситуаціях групова форма навчальної діяльності створює кращу мотивацію, ніж індивідуальна (ділове листування через e-mail, спілкування з допомогою Skype та ін.), що дозволяє долучати до активної роботи навіть пасивних студентів. Під час проведення занять з курсу “Практика перекладу” пропонувалися завдання практичного характеру, які вимагали участі декількох студентів, наприклад: відповісти на лист-запит та надіслати бізнес-партнерам детальний прайс-лист і каталог з новою продукцією (використання графічного редактора, e-mail); зателефонувати бізнес-партнеру, домовитись про зустріч, запропонувати ознайомитись з новою продукцією та запросити на виставку, де будуть представлені нові зразки (вимагається максимальна чіткість та інформативність висловлювань); скориставшись е-поштою, надіслати бізнес-партнерам

запрошення з приводу відкриття нового торгового комплексу, вказати час та адресу; підготувати слайди для презентації нової продукції підприємства (робота у PowerPoint) та ін.

Під час самостійної роботи використовувалися web-квести, які вимагають ретельного опрацювання додаткової інформації (види переговорів, мовного етикету тощо) у позааудиторний час. Ефективна участь студентів у змодельованих ситуаціях професійно орієнтованого спілкування неможлива без попереднього опрацювання ними теоретичного матеріалу з певного ситуативно-тематичного циклу. Мета web-квестів полягає в отриманні студентами практичного досвіду, оскільки вони моделюють (симулюють) реальну професійну ситуацію, вчать студентів приймати рішення, виконувати такі завдання, з якими фахівець з перекладу стикається у повсякденній професійній діяльності.

5. Оцінка результатів навчальної діяльності. Формуванню позитивної мотивації сприяє об’єктивне оцінювання навчальної діяльності студентів. Засоби ІКТ за допомогою спеціальних контролюючих чи тестових програм забезпечують адекватне оцінювання знань студентів. Контролюючі програми можуть розроблятися окремо або бути складовою частиною електронних книг, навчальних програм, програм-тренінгів.

Є. Ільїн вважає, що мотиваційними факторами навчальної діяльності, окрім зазначених вище, можуть бути: важливість предмета для професійної підготовки; інтерес до даного предмету; якість викладання; співвідношення між труднощами оволодіння даним предметом і особистісними здібностями; взаємостосунки з викладачем [5, 267].

Висновок. Отже, щоб збудити у студента пізнавальні інтереси, викликати бажання вчитися й розвиватися необхідно дібрати відповідний матеріал, продумати його обсяг і способи подачі. Слід зазначити, що не варто акцентувати увагу на надмірному засвоєнні студентами формальних фактологічних знань [1], а необхідно навчати студентів аналізувати інформацію щодо можливості її застосування для пояснення нових явищ, встановлювати зв’язки з уже набутими раніше знаннями та досвідом, переносити знання і вміння з ІКТ та перекладацьких дисциплін на вирішення професійних завдань, зокрема, створювати власні перекладацькі продукти з використанням ІКТ.

У результаті дослідження встановлено: для того щоб задовільнити попит на

**ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ІКТ
ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ**

висококваліфікованих фахівців з перекладу слід удосконалити зміст, форми та методи формування професійної підготовки перекладачів засобами ІКТ, навчити студентів використовувати наявні програмні продукти для вивчення іноземної мови та адаптувати їх до перекладацьких дисциплін; активно залучати у навчально-виховний процес безкоштовні комп'ютерні навчальні програми та симуляції з мережі Інтернет, які б викликали інтерес і заохочували студентів до самовдосконалення та професійного зростання.

1. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: [методологічні поради молодим науковцям] / Гончаренко С.У. – К. – Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2008. – 278 с.

2. Гребенюк О.С. Формирование мотивации учения и труда учащихся средних профтехучилищ / Гребенюк О.С. – М.: Наука, 1985. – С. 93 – 96.

3. Гуревич Р.С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навч. посіб. [для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти] / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія. – Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2004. – 365 с.

4. Журавльова Т.Г. Оптимізація навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей (мотиваційний аспект) /

Т.Г. Журавльова, О.І. Сілінська // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки: зб. наук. пр. / редкол.: Л.М. Черноватий (голов. ред.) та ін. – Харків, 2009. – Вип. 14. – С. 87 – 95.

5. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Ильин Е.П. – СПб.: Изд-во "Питер", 2000. – 512 с.

6. Маркова А.К. Формирование мотивации учения: [книга для учителя] / Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. – М.: Просвещение, 1990. – 192 с.

7. Мацюк О.О. Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Мацюк Олена Олександрівна. – Тернопіль, 2011. – 165 с.

8. Морська Л.І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов: [навч. посібник] / Морська Л.І. – Тернопіль: Астон, 2008. – 256 с.

9. Психологія: підручник / [Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.]; за ред. Ю.Л. Трофімова. – [5-е вид., стереотип.]. – К.: Либідь, 2005. – 560 с.

10. Якобсон П.М. Психология чувств и мотивации: избр. психол. тр. / Якобсон П.М. – М.; Воронеж: Ин-т практ. психологии; МОДЭК, 1998. – 304 с.

Стаття надійшла до редакції 27.01.2014

*Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого бога,
За неї душу погублю!*

"Сон"
[Орська кріпость 1847]

*Меж горами старий Дніпро,
Неначе в молоді дитина,
Красується, любується
На всю Україну.
А понад ним зеленіють
Широкої села,
А у селах у веселих
І люди веселі.*

"І виріс я на чужині"
[Кос-Арал 1848]

